

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення формування витрат операційної діяльності підприємств на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»»
(назва теми)

Виконавець:

студент ФМОІТ група 61

Вареник Роман Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВ	6
1.1. Витрати операційної діяльності: сутність та види як обліково-економічної категорії.....	6
1.2. Нормативна регламентація облікового забезпечення витрат операційної діяльності.....	13
1.3. Управлінські та аналітичні інструменти формування та оптимізації операційних витрат.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	25
2.1. Оцінка виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	32
2.2. Облікове відображення формування витрат операційної діяльності.....	36
2.3. Удосконалення обліку формування операційних витрат.....	46
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ВИТРАТ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ	52
3.1. Організаційно-методичні аспекти контролю операційних витрат на підприємстві.....	52
3.2. Аналітична діагностика динаміки та ефективності витрат операційної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	61
3.3. Моделювання оптимізації операційних витрат та визначення стратегії розвитку ТОВ «Телекарт-Прилад»	73
ВИСНОВКИ	85
Список використаних джерел	92
Додатки	99

ВСТУП

Актуальність дослідження. В нестабільних умовах функціонування кожне підприємство прагне до покращення своїх результатів і забезпечення прибутковості. Підприємницька діяльність передбачає наявність та використання певних ресурсів задля отримання економічних вигід від свого існування. Використані ресурси при виробництві продукції є складовою при формуванні її вартості. При цьому кожне підприємство прагне отримати якомога більше доходів задля покриття своїх витрат. Саме оптимізація витрат дозволяє підприємству отримувати найкращі результати своєї операційної діяльності та виступає внутрішнім чинником формування конкурентоспроможності. Витрати підприємства є тим індикатором, що показує, наскільки ефективно використовуються усі складові ресурсного потенціалу. У контексті зростання конкурентних переваг підприємства пріоритетним є обліково-аналітичне забезпечення формування операційних витрат. Відтак, тема дослідження набуває актуальності з метою прийняття управлінських рішень щодо позиціонування національних підприємств у ринковому середовищі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу організаційно-методичним та практичним аспектам фінансового та управлінського обліку, аналізу та аудиту витрат операційної діяльності приділили наступні науковці: Аверкин Я. Ф., Дем'яненко Т. І., Дубиніна С. М., Жадан Т. А., Жидкова В.В. Корбутяк А., Сокровольська Н., Мельничук М.О., Грінько О.О., Міценко Н.Г., Бачинський В.І., Кузьмінська К.І., Мовчанюк А.В., Омецінська І., Педченко Н.С., Тітенко Л.В., Мілька А.І, Артюх-Пасюта О.В., Подолянчук О.А. Хорунжак Н.М., Портовас Т.Р., Якименко-Терещенко Н.В., Жадан Т.А., Жук Є.А., Головенко М.О. та ін. Незважаючи на результати їх досліджень, проблематика обліково-аналітичного забезпечення формування витрат операційної діяльності в умовах нових викликів зовнішнього середовища залишається актуальною та потребує конкретизації у сфері функціонування промислових підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою є дослідження теоретико-методичних аспектів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення операційних витрат для ефективного управління бізнес-процесами підприємств.

Задля досягнення зазначеної мети зумовило було поставлено наступні завдання:

- розглянути сутність та види витрат операційної діяльності як обліково-економічної категорії;
- надати нормативу регламентацію облікового забезпечення формування витрат операційної діяльності;
- узагальнити управлінські та аналітичні інструменти формування та оптимізації операційних витрат;
- здійснити оцінку виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- проаналізувати і оцінити діючу систему відображення витрат операційної діяльності в обліку та звітності досліджуваного підприємства;
- визначити недоліки та надати рекомендації щодо вдосконалення обліку операційних витрат ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- розглянути організаційно-методичні аспекти контролю операційних витрат;
- провести аналітичну діагностику динаміки та ефективності витрат операційної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- визначити стратегічні напрямки розвитку та оптимізації витрат підприємства.

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» у сфері операцій з формування витрат операційної діяльності.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти обліку, контролю, аналізу та оптимізації витрат операційної діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися як загальні так і специфічні методи: монографічний (вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду обліку доходів), абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), системного аналізу (аналіз економічного стану досліджуваного підприємства), статистичні методи (спостереження, групування, графічний метод, порівняння). Задля визначення факторів впливу на собівартість реалізації продукції підприємства та розробки стратегії його стійкого розвитку було використано методи стратегічного аналізу – SWOT-аналізу та економіко-статистичного моделювання із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу впливу факторіальних ознак на результативний показник підприємства.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України з питань обліку, контролю та аналізу витрат операційної діяльності, національні стандарти обліку. У процесі написання кваліфікаційної роботи досліджені і використані наукові праці провідних вітчизняних вчених в області фінансового обліку, аналізу та контролю підприємницьких витрат. Для дослідження практичних аспектів обліку операційних витрат було отримано інформацію з підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», зокрема розпорядчі, реєстраційні документи, первинні облікові документи, господарські договори, фінансова, статистична та податкова звітність.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження підготовлено тези на тему: «Обліково-інформаційне забезпечення операційних витрат вітчизняних підприємств» та прийнято участь у *XII Міжнародній науково-практичній конференції «EUROPEAN SCIENTIFIC CONGRESS» (25-27.12.2023 року Мадрид, Іспанія)*

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження відповідно до поставленої мети виконання роботи в частині дослідження обліково-аналітичного забезпечення формування витрат операційної діяльності наступні результати.

1. Підприємницькі витрати є невід'ємним елементом діяльності вітчизняних підприємств, оптимізація яких становить фундамент забезпечення конкурентних переваг. Сучасні погляди зводяться до такої думки, що витрати підприємства – це спожиті матеріальні, трудові та інші ресурси в процесі виробництва та прийняття управлінських рішень щодо забезпечення ефективного розвитку. Науковці трактують витрати з погляду їх ресурсно-вартісного чинника, що характеризує ефективність діяльності підприємства. Отже, витрати виступають як основних фактор виробничо-технологічного процесу у вигляді використаних ресурсів задля отримання прибутку від впровадження підприємницької діяльності. За відношенням до виробничого процесу витрати розмежовуються на змінні та постійні витрати. Саме змінні витрати мають тенденцію до зростання (зменшення) у разі зміни обсягів виробництва. З метою здійснення контролю витрати розмежовують на контрольовані та неконтрольовані. На промислових підприємствах пріоритетним є виокремлення такої класифікаційної ознаки операційних витрат як маркетингові витрати. В діяльності підприємства з точки зору прийняття управлінських рішень щодо його стратегічного розвитку велике значення має поділ витрат на релевантні та нерелевантні.

2. Облікову регламентацію операційних витрат прийнято розподіляти на загальну та внутрішню. Загальна регламентація стосується усіх підприємницьких структур стосовно виконання певних вимог та принципів при відображенні операційних витрат в обліку та звітності. Внутрішня регламентація окреслює вимоги облікового відображення операційних витрат на рівні конкретного підприємства з урахуванням специфіки його функціонування та мети основної діяльності. На загальному національному рівні методологія

обліку операційних витрат визначається НП(С)БО 16 «Витрати», на рівні підприємства – основним документом є прийняте Положення про облікову політику. Облікове забезпечення операційних витрат на ТОВ «Телкарт-Прилад» передбачає їх розмежування за принципом їх функціональності та за економічними елементами. Відображені на рахунках обліку та систематизовані в регістрах обліку операційні витрати надалі формалізуються у формах фінансової звітності за принципом нарахування та відповідності отриманим доходам. Щодо операційних витрат у податковоприбутковому обліку, Податковим кодексом встановлено податкові різниці з коригування фінансового результату відносно понесених витрат за операціями з необоротними активами (амортизаційні відрахування, що є складовими операційної діяльності), операціями з формування резервів (резерву сумнівних боргів, витрати з якого відносяться до операційної діяльності) та забезпечень (резерву відпусток, що теж включається в операційну діяльність)

3. В динамічних умовах ведення бізнесу з метою управління операційними витратами досить актуальним є застосування такої системи управління як контролінг. Саме запровадження концепції контролінгу має стати одним з головних передумов створення оптимальної реалізації виробничо-ресурсного потенціалу вітчизняних підприємств промисловості, зростання їх прибутковості та зміцнення конкурентності на ринку. В залежності від галузевої спрямованості та спеціалізації підприємницьких структур з урахуванням зарубіжного досвіду можливим стає використання таких методів контролінгу, як директ-костинг, стандарт-костинг, таргет-костинг. Задля аналітичної діагностики операційних витрат та їх оптимізації широкого застосування набувають такі методи як аналіз концепція стратегічного управління витратами, методи економіко-статистичного та економіко-математичного моделювання. Концепція стратегічного управління передбачає аналіз життєвого циклу продукту, стратегічне планування, управління поставками, впровадження технологій та інновацій.

4. Обліково-аналітичне забезпечення формування витрат операційної діяльності було досліджено на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад», яке займає лідируючі позиції на конкурентному ринку енергетичного та радіоелектронного приладобудування. Продукція відповідає якості та користується попитом споживачів. Основною конкурентною силою є влада споживачів. Підприємство має конкурентні переваги за рахунок високоякісної продукції, а також нарощує обсяги виробництва та продажів стратегічно значимої продукції оборонної промисловості за державними замовленнями. При впровадженні виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» має в достатньому обсязі необхідні ресурси – основні засоби та оборотні активи, використання яких забезпечує технологічний процес та дозволяє отримувати економічні вигоди у майбутньому при виробництві та реалізації продукції, робіт, послуг. За останні періоди збільшилася наявність основних і оборотних активів підприємства, а також ефективності їх використання. Це зумовлено зростанням загальних обсягів продажів та отримання виручки від покупців продукції. спостерігається зростання собівартості, що позначилося на зниженні абсолютних показників фінансового результату. Висока витратність господарювання та зниження прибутковості неабияк може позначатися на фінансовій стійкості підприємства. Також невід’ємною складовою є трудовий потенціал, який на підприємстві представлений висококваліфікованими кадрами з їхніми можливостями та здібностями виконання роботи та забезпечення високої якості виробленої продукції. Але у 2022 році відбулося скорочення штату у зв’язку із загальною політико-економічною ситуацією у країні.

5. Організація обліку на підприємстві відповідає усім принципам та процедурам, які зазначені у національному обліковому законодавстві. Концептуальною основою ведення обліку та звітності на ТОВ «Телекарт-Прилад» є національні стандарти обліку, відповідно до яких витрати операційної діяльності підприємства систематизуються в обліку за функціональним призначенням та за економічними елементами. За функціональним призначенням витрати операційної діяльності у складі собівартості реалізації,

адміністративних, збутових та інших операційних витрат систематизуються на рахунках обліку та знаходять своє відображення у першому розділі форми № 2 «Звіт про фінансові результати». За економічними елементами у складі матеріальних витрат, витрат на оплату праці, амортизації та інших операційних витрат відображуються у 3 розділі форми №2. Відображені за принципом нарахування у фінансовій звітності витрати включаються до фінансового результату, який оподатковується податком на прибуток. Проте, відповідно до вимог Податкового кодексу підприємства, у яких дохід перевищує 40 млн. грн., а саме таким є ТОВ «Телекарт-Прилад», мають визначати об'єкт оподаткування податком на прибуток з урахуванням податкових різниць. Фінансовий результат має бути скоригований на ті витрати, які відповідно до податкового законодавства підприємство не має права враховувати на зменшення фінансового результату. До таких витрат у частині операційної діяльності відносяться витрати, що виникають, насамперед, за операціями з основними засобами, з нарахуванням резервів та забезпечень.

б. З метою удосконалення облікового відображення підприємству можна запропонувати провести додаткову деталізацію операційних витрат за їх функціональним призначенням. Насамперед, необхідно деталізувати з відкриттям аналітичних субрахунків загальні адміністративно-управлінські витрати. Додаткового аналітичного відображення також потребують витрати на збут, що сприятиме формуванню належного обліково-інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо оптимізації збутового процесу. Вважаємо за необхідне передбачити в Наказі про облікову політику розподіл витрат на збут, де необхідно врахувати інформацію з визнання та класифікації витрат, графік документообігу та форми внутрішніх документів витрат; робочий план рахунків щодо витрат із розмежуванням витрат: на маркетингові витрати, витрати на оплату праці працівникам, відділу збуту; витрати на зберігання готової продукції; транспортні витрати та будь-які витрати, що пов'язані зі збутовим процесом виробленої продукції.

7. Основні етапи проведення контролю операційних витрат зводяться до таких: розробка програми, здійснення контролю законності операцій з формування витрат, контроль витрат за використанням усіх видів ресурсного потенціалу підприємства, контроль співставності показників фінансової звітності, контроль відповідності включення витрат до бази оподаткування податком на прибуток. Дієвим методом контролю матеріальних витрат, є проведення інвентаризації ТМЦ, встановлення достовірності формування вартості списаних матеріальних цінностей у виробництво продукції. В частині контролю за правильністю формування витрат на оплату праці здійснюється перевірка сум нарахованої заробітної плати у частині відповідності встановленим вимогам трудового законодавства та прийнятим на підприємстві нормативам. Також перевіряється відповідність діючим ставкам нарахування ЄСВ, як складової операційних витрат. В частині амортизаційних відрахувань, як елементу операційних витрат, проводиться перевірка обраного методу нарахування амортизації, термінів використання об'єктів основних засобів та інших операцій, що пов'язані із визнанням витрат у частині експлуатації основних засобів. Проводиться перевірка співставності показників фінансової звітності щодо відображення витрат операційної діяльності за функціональним призначенням та за економічними елементами. Зазначеною перевіркою на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад» встановлено некоректність формування статей фінансової звітності щодо операційних витрат – а саме їх рівність у 2 та 3 розділах форми №2. Така рівність не допустима, оскільки за статтями «інші операційні витрати», які сформовано у першому та третьому розділах, мають знаходити своє відображення абсолютно різні за своєю природою витрати операційної діяльності. Відповідність формування витрат у частині податкового законодавства перевіряється у контексті визначення податкових різниць з коригування фінансового результату.

8. За результатами проведеного аналізу встановлено, що на підприємстві відбувається щорічне зростання витрат, в основному, за рахунок зростання саме витрат операційної діяльності, доля яких у 2022 році становила 98,8% від

загальної суми витрат підприємства. Операційні витрати підприємства за їх функціональним призначенням мали стійку тенденцію до зростання за період 2020-2022 рр. Так, темп росту становив 152,8%, тобто зросли вони на 52,8%, що в абсолютному виразі становить 203245 тис. грн. Таке зростання відбулося за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції, темп приросту якої у 2022 році порівняно із 2020 роком становив 60,2%. Адміністративні витрати також зазнали зростання на 32,8%. У 2022 році витрати на збут становили вкрай невелику суму – 312 тис. грн, що є не дуже сприятливим для підприємства, враховуючи його спеціалізацію та поставки для соціальної сфери. За результатами аналізу операційних витрат у розрізі економічних елементів, встановлено, що відбулось значне зростання матеріальних витрат у 2022 році їх сума становила 481159 тис. грн, що становить 260% рівня 2020 року, тобто 160% зростання від базового періоду. Доля матеріальних витрат збільшилася з 64% у 2020 році до 82% у 2022 році. Зростання матеріальних витрат негативно позначилося на зменшенні матеріаловіддачі та зростанні матеріаломісткості продукції підприємства. Однак така тенденція не може стверджувати про загальні негативні зміни на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад» у частині ефективності його діяльності, оскільки вона має певну особливість перепрофілювання на випуск специфічних видів продукції, виробництво якої передбачає використання особливих та високовартісних матеріалів та комплектуючих виробів. Враховуючи загальну тенденцію зростання рівня операційних витрат та зниження прибутковості підприємства, зменшилися ефективність операційної діяльності підприємства - усі показники рентабельності мають тенденцію до зниження.

9. З метою визначення основних напрямків оптимізації операційних витрат та зростання прибутковості ТОВ «Телекарт-Прилад» було побудовано модель функціональної залежності собівартості продукції від змінних факторів. За результатами вирішення кореляційно-регресійної моделі встановлено, що найбільший вплив на величину собівартості здійснюють матеріальні витрат як в абсолютній так і у відносній величині, що у свою чергу спричиняє зростання

матеріаломісткості виробленої продукції. Однак така тенденція не може стверджувати про негативний стан підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» у частині ефективності його діяльності, має місце певна особливість перепрофілювання на випуск специфічних видів продукції, виробництво якої передбачає використання особливих та високовартісних матеріалів та комплектуючих виробів. Саме виробництво стратегічно значимої продукції забезпечує підприємству ТОВ «Телекарт-Прилад» конкурентні переваги. За результатами проведеного СВОТ-аналізу визначено сильні та слабкі сторони підприємства, його можливості протистояти загрозам зовнішнього середовища. визначено, що основною стратегією підприємства має стати виробництво диверсифікація виробництва та впровадження ефективної маркетингової діяльності.

Таким чином, визначені теоретико-методичні та практичні рекомендації щодо обліково-аналітичного забезпечення витрат операційної діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» сприятимуть ефективному управлінню оптимізацією прибутковості та стійкого розвитку підприємства в стратегічній перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверкин, Я. Ф. Проблемні аспекти управлінського обліку витрат операційної діяльності. *Економіка, управління та адміністрування*, 2020. № 3(93), С. 15–22. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2020-3\(93\)-15-22](https://doi.org/10.26642/ema-2020-3(93)-15-22). (дата звернення: 08.10.2023).
2. Адамовська В. С., Демченко Є. В. Удосконалення обліку адміністративних витрат на великих підприємствах. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7510> (дата звернення: 08.11.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.84.
3. Артеменко Л.П., Петрук Ю.В. Особливості стратегічного планування підприємства в кризових умовах. *Економічний вісник НТУУ "КПІ"*. 2022. №22, URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/260143> (дата звернення: 30.09.2023).
4. Ахновська І.О., Болгов В.Є. Управління витратами: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 156 с.
5. Беляєва Н. С., Хмурова В. В. Особливості забезпечення контролінгу та реалізації його в системі управління підприємством. *Modern Economics*. 2021. № 26. С. 12-16. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-02). (дата звернення: 08.11.2023).
6. Болдовська К.П, Костенко Ю.О., Хорошилова, І.О. Теоретичні аспекти податку на прибуток як облікової категорії. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-23>. (дата звернення: 08.11.2023).
7. Візіренко С., Шуляк С. Удосконалення обліку готової продукції та витрат на збут. *Управління змінами та інновації*, 2021. Випуск 1. С. 24-29. URL: <http://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/6>. (дата звернення: 08.11.2023).
8. Височан О.С., Грицеляк О.І. Формування облікової політики щодо витрат на підприємствах газопостачання та газифікації. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Випуск 1 (63). С. 159-165.

9. Дем'яненко Т. І. Необхідність впровадження системи контролінгу на підприємствах України. *Вісник ХНТУ*. 2022. № 2(81) С. 149-153.
10. Добрунік Т.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами операційної діяльності аграрних підприємств. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2019. № 6 (269). С. 30-52.
11. Дубиніна С. М. Формування векторів управління витратами промислових підприємств: дис. .... наукового ступеня доктора філософії. Спеціальність 051 «Економіка». Запоріжжя. 2020. 340 с.
12. Жадан Т.А., Куліш О.О. Економічна сутність категорії «витрати» як об'єкта бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2017. № 11. С. 24-30.
13. Жидкова В.В. Управління операційними витратами добувного підприємства: обліково-аналітичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-68>. (дата звернення: 08.11.2023).
14. Домбровська Н.Р. Сутність витрат підприємства як обліково-економічної категорії. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. Випуск 3-2 (46). С. 133-136.
15. Каленич І. С. Економічна сутність витрат і собівартості продукції. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 241–246.
16. Ксендзук В. В., Поляк К. Ю. Розбудова методики бухгалтерського обліку господарських результатів надзвичайних ситуацій. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* . 2022. Випуск 2(52) С. 29–39. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-2\(52\)-29-39](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-2(52)-29-39)
17. Концева В., Антоненко Н., Карлова І. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємства . *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-12>. (дата звернення: 08.11.2023).

18. Корбутяк А., Сокровольська Н. Сучасні інструменти контролінгу витрат в умовах обмеженості ресурсів. *Економіка та суспільство*. 2022. №37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-48>. (дата звернення: 08.11.2023).
19. Краснокутська Н.С., Кабанець І.А. Стратегічне управління : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Харків : НТУ «ХП», 2017. – 460 с
20. Круш П.В., Пашков С.І. Методика оцінки ефективності управління процесом формування витрат промислового підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. Випуск 22. С. 235-236.
21. Кулинич М.Б., Фатенок-Ткачук А.О., Мельник К.П. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в управлінні розвитком суб'єктів господарювання через призму цифровізації : монографія – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 140 с
22. Латишева О.В., Касьянюк С.В., Голубова І.В., Хаджийський Є.А. Витрати підприємства: можливості управління та оптимізації на основі функціонального моделювання та перепроєктування бізнес-процесів. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2. С. 67-72.
23. Мельничук М.О., Грінько О.О. Теоретико-методологічні основи управління витратами при формуванні обліково-аналітичного забезпечення підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9546> (дата звернення: 03.11.2023).
24. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (фінансової звітності). URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення 20.09.2023).
25. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017 років, частина 1, 2. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-audit>
26. Міценко Н.Г., Бачинський В.І., Кузьмінська К.І. Теоретичні та практичні аспекти технологічного процесу обліку виробничих витрат промислового підприємства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. № 67 С 55-59.

27. Мовчанюк А.В. Економічна сутність виробничих витрат та їх роль у системі управління діяльністю сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, 2021. Випуск 31. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-5>. (дата звернення: 08.11.2023).

28. Назаренко О.В., Назаренко А.В. Обліково-аналітичні аспекти групування витрат операційної діяльності логістичного сегменту підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2019. №4. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-4-4845> (дата звернення: 08.11.2023).

29. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/> (дата звернення 19.09.2023).

30. Овчарова Н.В, Кравченко, О.В, Бобошко Р.М. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, 2021 Випуск 30. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45> (дата звернення: 08.11.2023).

31. Омецінська І. Особливості формування витрат операційної діяльності за елементами. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 159–174.

32. Педченко Н.С., Тітенко Л.В., Мілька А.І, Артюх-Пасюта О.В., Тітенко Ю.А. Сутність та економічний зміст витрат підприємства: сучасний погляд. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. Випуск 1 (107). С. 29-36. URL: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-1-4>

33. Пеняк ЮС., Скурат А.І. Управління витратами підприємства на засадах контролінгу. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. С. 371-376

34. Піжук О.І, Пронькін М.С. Методика проведення СВОТ-аналізу як передумови прийняття стратегічних рішень на підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 16. С 427-434

35. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, / Верховна Рада України. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 10.09.2023)

36. Подолянчук О.А. Облік в системі управління витратами. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6461> (дата звернення: 03.11.2023)

37. Про аудит фінансової діяльності та аудиторську діяльність: Закон ВРУ від 21.12.2017р. № 2258 –УІІІ. / Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 19.09.2023)

38. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон ВРУ від 16.07.99р. №996-XIV. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 19.09.2023)

39. Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ міністерства фінансів України від 28.03.2013. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13> (дата звернення 10.09.2023)

40. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства: наказ міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 653. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 12.09.2023)

41. Про затвердження Методичних рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (дата звернення 12.09.2023)

42. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 14.09.2023).

43. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995

№ 88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення 21.09.2023).

44. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 12.09.2023)

45. Публічна інформація – система аналітики відкритих даних про ТОВ Телекарт-Прилад URL: <https://clarity-project.info/edr/13881657/licenses> (дата звернення 20.09.2023).

46. Родіна О.В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати» *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 1181-1185

47. Руденко І. Аналіз леверджу як системи управління витратами та прибутком в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-9>. (дата звернення: 08.11.2023).

48. Старенька О. М. Методичні основи здійснення оперативного контролю на промислових підприємствах. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 65 (1). С. 175–185

49. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с

50. Теоретичні та прикладні аспекти обліку, аналізу і аудиту в системі економічних відносин: Монографія / За ред. проф. Л.М. Чернелєвського. — К.: НУХТ, 2021. — 182 с.

51. Філіпішина Л.М. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 23, частина 2. С. 110-115.

52. Хорунжак Н.М., Портовас Т.Р. Аналіз операційних витрат: джерела та методи. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7-8 С. 132-139. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/195> (дата звернення 15.09.2023)

53. Цюцюпа, С. В. Конкурентні переваги підприємства у ринковому середовищіб формування та забезпечення. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. Випуск1 (57). С. 24–31. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-57-24-31>(дата звернення: 08.11.2023).

54. Чміль Г.Л., Кащена Н.Б., Нестеренко І.В. Розбудова системи контролю витрат на просування та продаж товарів і послуг. *Інфраструктура ринку*. 2022. Випуск 68. С. 163-

55. Якименко-Терещенко Н.В., Жадан Т.А., Жук Є.А., Головенко М.О. Контроль витрат в системі аналітичного забезпечення управління підприємством. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* 2021. № 3. С. 36-42.